

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна:
Полтавський національний педагогічний університет
ім В.Г.Короленка, м. Полтава, Україна
Інститут Європейської освіти м. Софія, Болгарія
L. N. Gumilyov Eurasian National University, Chemistry Department,
Astana, Kazakhstan
Plant and Soil Sciences Department University of Delaware, USA
Белорусская государственная орденов Октябрьской Революции и Трудового
Красного Знамени сельскохозяйственная академия. Горки, Білорусь
Національний аграрний університет Вірменії, Єреван, Вірменія
Опольський політехнічний університет, Польща

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**IV міжнародної
науково-практичної Інтернет - конференції**

**"ЕФЕКТИВНЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНО-
СТАБІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ У КОНТЕКСТІ
СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ:
АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА
ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИ"**

18 грудня 2020 р року
м. Полтава, Україна

ЗМІСТ

Розділ І. АГРОЕКОЛОГІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ В ЕКОЛОГІЧНО СТАБІЛЬНІ.	13
ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ГРОМАДСЬКИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	
<i>Сакало О.І., Глазунова В.Є, Плаксієнко І.Л.</i>	13
МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	
<i>Мищенко О.В., Хмара К.О.</i>	16
ГЕОХІМІЧНА ОЦІНКА ПРИРОДНИХ ВОД ПОЛТАВЩИНИ	
<i>Плаксієнко І.Л., Чернякіна А.Р., Глазунова В.Є,</i>	19
ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКУ	
<i>Величко Я.Г.</i>	22
ПРОБЛЕМИ ДООЧИСТКИ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ В ПОБУТОВИХ УМОВАХ	
<i>Колеснікова Л.А. ,Хмара К.О.</i>	27
ВПЛИВ СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМИ ВИСІВУ НАСІННЯ НА ВРОЖАЙНІСТЬ СОЇ	
<i>Якушенко . М.С.</i>	31
УРОЖАЙНІСТЬ СОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ ТА ПОПЕРЕДНИКІВ	
<i>Гринь М.Е.</i>	34
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СЕЛА ВИШНЕВЕ ХОРОЛЬСЬКОГО РАЙОНУ	
<i>Піщаленко М.А. , Варига В.Б</i>	38
АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОСТІ БІОІНДИКАТОРІВ СТАНУ ЛІСОВИХ ФІТОЦЕНОЗІВ ПОБЛИЗУ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ	
<i>Піщаленко М.А. ,Григор О. І.</i>	42
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПОВІТРЯ м. КАРЛІВКА ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
<i>Піщаленко М.А. ,Драновський О.І</i>	45
РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ В ПОКРАЩЕННІ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ СЕЛА ГОГОЛЕВЕ ВЕЛИКОБАГАЧАНСЬКОГО РАЙОНУ	
<i>Піщаленко М.А. Лихота О.Г.</i>	47

зменшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел з 210 тонн у 2000 році до 58,7 тонни у 2017 році [1]. Таким чином, можна стверджувати, що рівень забруднення атмосферного повітря в місті є порівняно низьким. Однак при оцінці стану забруднення атмосферного повітря міста необхідно враховувати той фоновий рівень забруднення, який сформувався на прилеглих територіях, тобто стан забруднення атмосферного повітря, що склався на території Карлівського району. За дослідницькими даними науковців ПолтНТУ та державними статистичними звітами найбільшу питому вагу у забрудненні атмосфери Карлівського району вносять такі промислові підприємства й об'єкти як: ВАТ "Ланнівський цукровий завод" (близько 21% від загального обсягу викидів у районі), ДП Жовтневий спиртовий завод Концерну "Укрспирт" (близько 11%), лінійна частина магістрального газопроводу Диканського ЛВУМГ (близько 26%), об'єкти УКПГ та УКПНГ ГПУ «Полтавагазвидобування» й «Шебелинкагазвидобування» (до 5%). У складі викидів в атмосферу налічується 59 забруднюючих речовин.

Бібліографічний список

- 1) <https://eco-pntu.in.ua/iformatsijno-monitoryngovyj-tsentr-dovkillya-poltavshhyny>
- 2) <http://pl.ukrstat.gov.ua>.

РОЛЬ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ В ПОКРАЩЕННІ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ СЕЛА ГОГОЛЕВЕ ВЕЛИКОБАГАЧАНСЬКОГО РАЙОНУ

Піщаленко М.А., Лихота О.Г
м. Полтава, Україна

Соціально-економічний розвиток суспільства в ХХ столітті, в основному орієнтоване на швидкі темпи економічного зростання, породило безпрецедентне заподіяння шкоди навколишньому середовищу. Державними будівельними нормами для відповідної кліматичної зони передбачається мінімальні вимоги площі озеленених територій – 13 м² на особу. Існуюча забезпеченість населення озеленими територіями спільного користування становить 182300 м²/2482 осіб ≈ 73 м² /жителя, що цілком відповідає вимогам державних будівельних

норм [2]. За функціональною ознакою зелені насадження селища розподілені на групи: загального, обмеженого, спеціального і особистого користування.

Нами встановлено, що даний момент впорядковані зелені насадження загального користування на території селища відсутні, а озеленені території загального користування представлені невеличкими зеленими насадженнями навколо будівель громадської забудови та озелененням вздовж вулиць та доріг. Необхідна площа озеленених територій загального користування (парків, садів, скверів, бульварів), що розміщуються на території селища міського типу Гоголеве, розрахована відповідно до п.8 ДБН Б.2.2-12:2019 [1].

Озеленені території повинні бути відповідно облаштовані та мати відповідний благоустрій. Відсоток зелених насаджень в населеному пункті повинен становити не менше 25% для житлових районів від загальної площі населеного пункту, а на ділянках із розміщенням дитячих, лікарняних та громадських установ повинна становити від 30 до 65%. Озеленення території спеціального призначення: на вулицях біля санітарно-захисних і охоронних зон 60-80% але не менше 25%, згідно розрахунків балансу території, цей відсоток становить 6,5% від загальної площі населеного пункту. В ході проведеного дослідження нами встановлено, що на території смт Гоголево представлені такими типами озеленення як:

- перший тип (зелені насадження загального користування) зелені насадження, які розташовані на території загальноміських і районних парків, спеціалізованих парків, парків культури та відпочинку; на територіях зоопарків та ботанічних садів, міських садів і садів житлових районів, міжквартальних або при групі житлових будинків; скверів, бульварів, насадження на схилах, набережних, лісопарків, лугопарків, гідропарків і інших, які мають вільний доступ для відпочинку;

- другий тип (обмеженого користування) об'єднує зелені насадження промислових майданчиків, оздоровчих і навчальних закладів;

Особливістю зелених насаджень на території навчальних закладів селища міського типу Гоголеве є наявність у них плодкових і фруктових видів дерев і кущів, які можуть сюди поширюватися спонтанно, або ж цілеспрямовано висаджуватися.

До третього типу зелених насаджень (спеціального призначення) належать озеленені території вздовж вулиць, у санітарно захисних зонах, по берегам водних об'єктів.

Рівень озеленення території житлової забудови повинен бути не менше 40%, пром підприємств - 30%, ділянок шкіл і дитячих дошкільних закладів - 80%, лікарень - не менше 60%.

Згідно проведених нами розрахунків балансу території, цей відсоток становить 3,8% від загальної площі населеного пункту. У цілому, видовий склад дендрофлори зелених насаджень, хоча і є й типовим для лісостепового селища, однак характеризується збідненим асортиментом і включає здебільше види аборигенного походження, іноді екзотичні та інтродуковані. Зазначимо, що при доборі та висадженні деревних і квіткових рослин у цих зелених насадженнях не завжди враховувались їх екологічні властивості, що призводило до поступової їх загибелі, збіднення сортового асортименту рослин, не зовсім вдалого поєднання як за видами, так і за кольоровою гамою.

Санітарно-гігієнічна роль дерев і кущів селища виявляється в тому, що їх листки поглинають до 80% пилу, газів та аерозолів, пригнічують до 40-45% хвороботворної мікрофлори. Слід зазначити, що різні види деревних рослин мають неоднакову ефективність у процесі газообміну, їх листки затримують різну кількість негативних елементів. Кожен населений пункт характеризується своїм відповідним видовим складом дендрофлори, який відіграє значну роль як у ландшафтному дизайні, так і в оптимізації екологічного стану певної території. Влітку при достатньо високих температурах, підвищення відносної вологості повітря сприймається людиною як зниження температури, а це створює відчуття комфорту, особливо в умовах зони недостатнього зволоження.

Мікрокліматична роль виявляється в тому, що зелені насадження, лісові масиви та смуги перетинають шлях жорсткими вітрами, послаблюють їх згубну силу, які характерні для цієї місцевості у зв'язку з її географічним положенням (північна частина області). У насадженнях дерев'янистих рослин швидкість вітру знижується в кілька разів порівняно з відкритими місцями. На швидкість вітру, крім забудов, впливають ще й зелені насадження. Зокрема, у східній частині селища, протягом року переважно дують південно-східні та північно-східні вітри. Перші несуть сухе, гаряче повітря, а другі – прохолодне. Під впливом зелених насаджень істотно змінюється й режим сонячної радіації, сприятливо міняється тепловий і світловий режим парків і вулиць. Відомо, що в затінку температурні умови за спекотливої погоди приємніші для людини, ніж на відкритому просторі.

Великі перепади температур спостерігаються на освітленій чи затіненій територіях. Листки рослин значну частину сонячної радіації поглинають, а іншу – відбивають або пропускають крізь себе. Значною мірою (90-95%) поглинаються ультрафіолетові та жовтогарячі промені. Більша частина цього випромінення (до 70%) використовується у фотосинтезі, а деяка частина проходить крізь листки. Тонкі листки пропускають до 40% сонячних променів, товсті можуть бути цілком не проникними. На територіях промислових підприємств виконують функцію природних біофільтрів, на шумних вулицях добре пригнічують звуки дерева та кущі, що утворюють багатоступеневі, розгалужені осьові системи з великою кількістю дрібних гілок, густими кронами, великим листям і тривалим періодом облистяності. В ході проведеного дослідження нами встановлено, що у складі зелених насаджень селища міського типу Гоголеве переважають такі види дерев та кущів: липа серцеподібна, ясен звичайний, горобина, береза повисла, верба ламка, бузок, шовковиця, клен, фруктові дерева.

В ході проведеного дослідження нами встановлено що зелені насадження селища міського типу Гоголеве відіграють значну роль у організації життєдіяльності людини, зокрема, вони захищають її від впливу несприятливих факторів навколишнього середовища. Для створення більш комфортних умов для відпочинку в селищі щороку проводяться заходи щодо оптимізації озеленення території, зокрема збільшення та оновлення видового складу деревних рослин.

В останні роки в зв'язку із забрудненням повітря, ґрунту, води, зниженням культури землеробства, недотриманням вимог агротехніки при здійсненні обробок ґрунтів, відсутності проведення необхідного комплексу боротьби з бур'янами та шкідниками, набуває змін і природний біогеоценотичний покрив. Спонтанна флора (видовий склад) рослин селища міського типу Гоголеве, як і в загальному інших населених пунктів формується динамічно й складається як із аборигенних (природних, автохтонних видів), так і аллохтонних, які потрапили у цей район із інших областей Земної кулі.

На жаль, на сьогодні у флорі селища міського типу Гоголеве степові види не беруть значної часті й зустрічаються вкрай рідко. Здебільшого це види з широкою екологічною амплітудою, які зростають на відкритих місцях, або як бур'яни на газонах, клумбах, уздовж доріг. Основу спонтанного рослинного покриву на території селища займають поодинокі, групами, або ж формують агломерації такі види злаків: пирій повзучий, кульбаба, осот, мітлиця звичайна, тощо. На слабозарослих або

еродованих ділянках масово зустрічаються види-нітрофіли (пирій, лобода, лобода, щиріця), (кропива, блекота, чортополох, цмин, полин гіркий). На других сукцесійних стадіях домінуючу роль виконують ґрунтопокривні види – на освітлених ділянках – горець пташиний (спориш), на затінених і більш вологих – вербозілля лучне, розхідник звичайний, будра [1]. По затінених місцях і в парках значна участь “лісових нітрофілів”, серед яких – кінський часник черешковий, кропива дводомна [3].

Близько селітебних територій масового поширення набувають такі види як м'яточник чорний, стоколос покрівельний, полин звичайний та полин гіркий. На недоглянутих ділянках спонтанно формуються угруповання адвентивних деревних рослин, насамперед, робонія звичайна, клен ясенісний, бузок, вишня степова, хміль. Одна із найнебезпечніших рослин на території селища міського типу Гоголеве – амброзія. Амброзія різних видів засмічує польові культури, угіддя, узбіччя доріг, лісосмуги, залізничні колії, береги річок, населені пункти [1].

В ході проведеного нами дослідження тваринний світ території селища міського типу Гоголеве представлений різними систематичними групами (комахи, земноводні, плазуни, птахи, ссавці). Хребетні четвероногі репрезентують такі фауністичні комплекси як лісовий і узлісний (завдяки дереватним зеленим насадженням), синантропний [2].

Фоновими із земноводних є жаба озерна, часничниця, із плазунів – вуж звичайний, гадюка, медянка; із птахів – горобці хатній та домовий, ластівки сільська, міська та берегова, горлиця кільчаста, синиці велика та блакитна, ворона, сойка, дятел великий строкатий, повзик, вивільга, дрозди чорний та співочий, зяблик, сова вухата, домовий сичик. Із звірів звичайними є миша польова, пацюк сірий, їжак звичайний, куниця лісова, тхір, білка звичайна, заєць, лисиця, свиня дика. Різноманітність тваринного світу території селищної ради прямо залежить від різноманітності та стану збереженості біотопів Великобагачанського району та видового багатства рослин, які створюють різноманіття екологічних ніш і є кормом для багатьох представників тваринного світу.

Бібліографічний список

1. Екологічний паспорт Полтавської області за 2019 рік, [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://poltavastat.gov.ua>
2. <http://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Регіональна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області у 2019 році. –Полтава, 2019.-183 с.